

שם הקורס

הקליניקה לשינוי מדיניות

מרצה

ד"ר ליה לוין

סמסטר

שנתי (אחת לשבועיים)

דרישות הקורס

1. **השתתפות פעילה בצוות.** השתתפות פעילה בצוות העבודה, תרומה להצלחת הצוות והפרויקט הנם חלק בלתי נפרד מן הלימודים בקליניקה. מדי מפגש תתבקשו לשתף בהתקדמותכם כחברים בצוותכם; מלא הציון יוענק למשתתפים אשר ימלאו את חלקם בצוות כנדרש, בהשקעה נאותה ותוך שיתוף והיעזרות במקרה הצורך.
2. **קריאת טקסטים לקראת מפגשי הלמידה.** מי שלא יקרא את הטקסטים לקראת כל מפגש, לא יוכל להשתתף במפגש. המפגשים יכוונו על ידי שאלות מנחות, עליהן יתבקשו כל הנוכחים להשיב. מלא הציון יינתן למשתתפים אשר תשובותיהם ותרומתם לדיון יעידו על קריאה וחשיבה על הטקסטים.
3. **עבודת סיכום סמסטר א':** מפת דרכים ותובנות ראשוניות. הנחיות מפורטות לכתיבת העבודה והציפיות ממנה יחולקו במהלך סמסטר א'. הציון על עבודה זו יהיה עובר/נכשל. יחד עם זאת, סטודנטים אשר לא יגישו/ייכשלו בעבודה זו לא יוכלו להמשיך בפעילות בקליניקה.
4. **עבודת סיכום סמסטר ב':** מחזון למציאות ולאן מכאן? הנחיות מפורטות לכתיבת העבודה והציפיות ממנה יחולקו במהלך סמסטר ב'. המועד האחרון להגשת העבודה: 1.9.23.

שימו לב כי על פי נוהלי בית הספר: בקורס שבו מטלת הסיום היא עבודת סיכום – נקבע מועד בו רשאי התלמיד להגיש עבודה במועד אחד בלבד. הגשת עבודה באיחור של עד שבוע, ללא אישור וועדת התלמידים, תגרור הורדה של 5 נקודות מציון העבודה. הגשה באיחור מעבר לשבוע ימים תגרור הורדה של 10 נקודות מציון העבודה על כל שבוע שיחלוף. שימו לב כי אין אפשרות לתקן עבודה בקורס.

הרכב הציון הסופי

משקל ההשתתפות הפעילה בציון הסופי בקורס: 10%.
משקל הקריאה והדיון הפעיל בטקסטים בציון הסופי בקורס: 20%.
משקל עבודת הסיכום בציון הסופי בקורס: 70%.

נושאי הקורס

1. אי צדק חברתי, הכח לשנות, והזכות והחובה לחלום.
2. פרקטיקת מדיניות, שינוי חברתי ועבודה סוציאלית.
3. מבוא לחברה, חברה אזרחית וזירת המדיניות.
4. מזהו בעיה לשפת מדיניות.
5. הקשר בין בעיה לפתרון בזירת המדיניות.
6. עבודה עם קהילות הנפגעות ממדיניות או היעדרה.
7. בניית תכנית עבודה, הצבת יעדים, והתמודדות עם נעלמים.
8. הקשרים פוליטיים, תרבותיים, מקומיים וגלובאליים של מדיניות ושל עיצובה.
9. מרחבי פעולה – ארגונים, פרלמנט, תקשורת, בתי דין, מדיה חברתית.
10. עבודה בצוותים, קואליציות, קבוצות עבודה.
11. מחאה, משא ומתן ומנופי לחץ.
12. זהות מקצועית, החובה המקצועית-אזרחית להתריע ולשנות.

13. כיצד להיות פעיל לומד? כיצד להפיק לקחים?

קריאת חובה

חומר הקריאה המלווה את עבודת הקליניקה מייצג מגוון סוגי ידע ומידע, בהם מאמרים אקדמיים, ניירות עמדה, תדריכים, בלוגים, פוסטים וכיוצא באלה.

הרצאות הקורס יתבססו בין השאר על הספרים הבאים:

וייס-גל, ע. וגל, ג'. (2011). *פרקטיקת מדיניות בעבודה סוציאלית*. מאגנס.

Alinsky, S. D. (1971). *Rules for radicals: A pragmatic primer for realistic radicals*. Vintage.

Hoefler, R. (2016). *Advocacy practice for social justice*. Lyceum.

Ritter, J. (2013). *Social work policy practice: Changing our community, nation, and the world*. Pearson Education.

The POWER Inquiry. (2006). *"Power to the people"*. York Publishing Distribution.

קריאת חובה:

זרייק, ר. (2009). הערות על ה"פוליטי" וה"פרופסיונלי": בין הובס לקאנט. *תיאוריה וביקורת*, 34, 165-172.

שגיא, א. (2002). אלבר קאמי: בין אתיקה של חמלה לאתיקה של צדק. *אלפיים*, 24, 9-27.

Beck, E. (2019). Naming white supremacy in the social work curriculum. *Affilia*, 34(3), 393-398.

Freire, P., & Moch, M. (1990). A critical understanding of social work. *Journal of Progressive Human Services*, 1(1), 3-9.

Karter, J. M., Robbins, B. D., & McInerney, R. G. (2021). Student activism in the neoliberal university: A hermeneutic phenomenological analysis. *Journal of Humanistic Psychology*, 61(6), 962-991.

Levin, L. (2020). Rethinking social justice: A contemporary challenge for social good. *Research on Social Work Practice*, 30(2), 186-195.

Levin, L., & Nevo, M. (2022). The nature of social work: An ecocentered analysis of key social work statements. *Social Work*, swac027.

Levin, L., & Liberman, A. (2019). A case for Critical Social Action. *Families in Society*, 100(3), 248-259.

Mor Barak, M. E. (2020). The practice and science of social good: Emerging paths to positive social impact. *Research on Social Work Practice*, 30(2), 139-150.

Moth, R., & Lavalette, M. (2019). Social policy and welfare movements "from below": The Social Work Action Network (SWAN) in the UK (2019). In U. Klammer, S. Leiber & S. Leitner (Eds.), *Social work and the making of social policy* (Chapter 8). Policy Press.

קריאת רשות

הפניות לחומרי קריאת רשות ינתנו בהתאם להתקדמות העשייה ובחירת הנושאים לשינוי.

הערות

שעת קבלה: בתיאום מראש (levinlia@tauex.tau.ac.il).

הקליניקה היא צעד נוסף בתהליך הרחבת העיסוק בתחום שינוי המדיניות החברתית במסגרת לימודי העבודה הסוציאלית בישראל. הקליניקה פועלת בבית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל, כביטוי לתפיסת בית הספר את הבעיות החברתיות בחברה בישראל כדבר מורכב שהמענים לו ניתנים למימוש ברמות התערבות שונות; ובכללן גם רמת המדיניות כרמת התערבות רלוונטית לעבודתם של עובדים סוציאליים.

הקליניקה שואפת להיות בגדר 'עמוד שלפני המחנה', ולהוות מעבדה חיה, ראשונה ויחידה מסוגה בארץ, לפרקטיקת מדיניות ברמה גבוהה, המגלמת חיבור בין אקדמיה לשדה, תיאוריה ומעשה, הגות, ערכים, ומחקר. הקליניקה מבקשת להיות חוליה מקשרת בין אזרחים ואנשי מקצוע המתמודדים עם בעיות חברתיות, אי צדק, אפליה והדרה לבין האקדמיה וסטודנטים ככוח מניע לשינוי חברתי.

שאיפתה המרכזית של הקליניקה היא לייצר בקרב בוגריה ידע וכישורים להשפעה על מדיניות חברתית, להמשיג ולגבש מודלים תיאורטיים ומעשיים בתחום פרקטיקת המדיניות, ולחבר ולרשת בין גופים אקדמיים, ממשלתיים ואזרחיים המעוניינים לקדם סדר יום סוציאלי-דמוקרטי ואת מימוש תפקידה של מדינת ישראל כמדינת רווחה. הקליניקה עובדת בשיתוף פעולה עם ארגונים אזרחיים, חוגים נוספים באקדמיה, פעילים חברתיים ואנשי ציבור.

השנה מתקיימת הקליניקה **קורס בינלאומי מקוון**, בשיתוף עם אוניברסיטת לידס בקט באנגליה. בקורס יגשו יחד סטודנטיות וסטודנטים מישראל ומאנגליה שחולקים מוטיבציה גבוהה לקידום צדק חברתי באמצעות שינוי מדיניות, ותתאפשר בה למידה הדדית מהקשרים פוליטיים ותרבותיים אחרים, הרחבה של דיונים לגבי סוגיות גלובאליות, והעמקת ההתבוננות הביקורתית גם על בעיות חברתיות מקומיות. השיח בכיתה, כמו גם העבודה לקידום שינויי המדיניות, תתבצע במשותף על ידי תלמידים מאוניברסיטת תל אביב ומאוניברסיטת לידס בקט.

בדרך זו, נתנת לנו הזדמנות ללמוד על שינוי מדיניות בצורה מיוחדת, להחשף לחזית העשייה האקדמית-אקטיביסטית בעולם, ולפגוש סטודנטיות וסטודנטים מחו"ל שיהיו שותפות ושותפים שלנו לשינוי רחב בעתיד. בהנחיית הקורס ישתתפו גם ד"ר **דארן היל** וד"ר **אריקה לרדו** מאוניברסיטת לידס בקט - העוסקים ביישום של תיאוריות ביקורתיות ורדיקאליות בעבודה סוציאלית עם צעירים החיים ברחוב ובהקשרים ספציפיים של הדרה מגדרית וגזענית.

הדיונים בקורס יתקיימו באנגלית, אך באופן חופשי ובתמיכת צוות ההוראה - אין צורך באנגלית ברמה גבוהה מאוד כדי להשתתף ולהיתרם מן הקורס. את המטלות ניתן יהיה להגיש בעברית.

תהליך הלמידה יכלול 4 מודולות:

מודול 1: "יישור קו" בנושאים הנוגעים להבנה ותובנה חברתית לגבי מנגנוני מדיניות ותיאוריות ביקורתיות המציעות קווים מנחים לשינוי מדיניות בעבודה סוציאלית.

מודול 2: בחירת נושאים לעבודת צוותים במהלך השנה, או: "על מה נעז לחלום?". עם בחירת הנושאים תתבצע חלוקת תפקידים בכל קבוצה.

מודול 3: כתיבת תכנית עבודה לשינוי מדיניות - החל מקביעת, תעדוף ובחירת מטרות, דרך זיהוי אסטרטגיות וחלונות הזדמנות לקידום מדיניות, עבודה עם שותפים, עבודה בצוותים והערכה מתמשכת של תהליך ההתקדמות.

מודולה 4: עבודה מעשית לקידום מדיניות בנושאים השונים, תוך ליווי אקדמי ומקצועי בהתאם להתקדמות יישום תכניות העבודה.

מעט לעת, יתקיימו פגישות מנטורינג עם כל אחת מקבוצות העבודה, על מנת לקדם את עבודתה. הלימודים בקליניקה ייכללו מתודות שונות (הרצאות, סמינרים קצרים, סדנאות) הקושרות בין למידה תיאורטית לניסיון מעשי "בעולם האמיתי" ("real world" experience).

היבטי למידה מקוונת - הלמידה בקורס היא מקוונת וסינכרונית.

שימו לב: בשל אופי הלימודים בקליניקה, מפגשיה לא יוקלטו.

בברכת עשייה, רוח והצלחה - נצא לדרך.